

УДК 81'25:004.9

**Підгорна Т. Ю.,
студентка,
Національний університет «Запорізька політехніка»**

**Приходько А. М.,
доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри «Іноземна філологія та переклад»,
Національний університет «Запорізька політехніка»**

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ СФЕРИ БЛОКЧЕЙН УКРАЇНСЬКОЮ

Тексти сфери блокчейн-технологій – це тексти спеціального призначення, що описують принципи децентралізованого зберігання та передавання даних, механізми криптографічного захисту, структуру блоків і ланцюгів, а також економічні, юридичні й соціальні аспекти застосування блокчейну. Ці тексти у більшості випадків спрямовані на створення певного прагматичного ефекту, який би зацікавив реципієнтів і спонукав би їх до відповідних дій. Це стосується і мовного, і позамовного їх оформлення. Окрім своєї основної функції – інформувати, тексти медіасфери в цілому й тексти блокчейн зокрема мають на меті персуазивний вплив і застосовують для цього усі засоби, що є в їх арсеналі. Саме тому важливим при перекладі є адекватне

відтворення закладеного в них прагматичного потенціалу, що видається не завжди легким і потребує концентрації уваги, досконалого володіння обома мовами і професіоналізму перекладача.

Прагматичний підхід до вивчення тексту-оригіналу і його паратексту відкриває великі можливості для пояснення вибору перекладачем тих чи інших стратегій і тактик, а також способів, прийомів і технік перекладу [1, с. 192]. Фахівці та теоретики перекладу зазначають, що текст не є одновимірною, лінійною послідовністю елементів, рівномірно пов'язаних між собою. Це комплексне утворення, структурні елементи якого мають різний комунікативний потенціал та різне ієрархічне положення у текстовому конструкті. А інтерпретація мовленнєвих актів залежить від їх позиції та статусу в цій послідовності [4, с. 206]. Під час перекладу медіатекстів еквівалентність не є єдиним завданням – не менш важливими є також читабельність і ефективність впливу на читацьку / глядацьку аудиторію [3, с. 28].

Німецький лінгвіст А. Нойберт зазначав, що з точки зору прагматики процес перекладу передбачає розширення аудиторії, а саме: встановлення потенційних відносин між тими, хто говорить мовою оригіналу, і тими, хто говорить мовою перекладу [5, с. 25]. Медіатексти завжди мають на меті привернення уваги якомога ширшої аудиторії, а тексти блокчейн-технологій ще додатково передбачають певні комерційні цілі. При перекладі таких текстів іншою мовою аудиторія, що спонукається до відповідних дій, безсумнівно розширюється. Тому очевидність і дієвість закликів, що їх використано в тексті оригіналу, не можна втрачати при творенні інофонного паратексту. Слід зважати на роль кожного мовленнєвого елементу та його статус у передачі загального змісту усього тексту.

Важливо також правильно визначити текстотип чи інший медіапродукт, що підлягає перекладу [3, с. 32]. Тип тексту задає його мету, а отже впливає на ті параметри, що їх ніяк не можна втратити при перекладі. Так, у випадку текстів сфери блокчейн може йтися про рекламні повідомлення, статті-попередження проти шахраїв, пости-алгоритми дій (що часто використовують велику кількість додаткових графічних засобів – зображення, кольори, символи тощо), відеозаписи виступів на різноманітних заходах тощо. Ці різні жанри можуть мати свої специфічні характеристики, які слід зберегти при перекладі.

Мова текстів блокчейн часто є емоційно забарвленою через згадану вище необхідність привернення уваги та спонукання до дій. Тож виникає проблема відтворення або, за неможливості, компенсації емоційності за допомогою засобів іншої мови. При цьому перекладач може вдаватися до прагматичної адаптації, яка передбачає:

1) перетворення вихідного тексту відповідно до інформаційного ресурсу адресата; 2) перетворення вихідного висловлювання з урахуванням передачі його прагматичного значення [1, с. 195].

Мови доволі сильно різняться між собою з точки зору засобів впливу [2, с. 120]. Оскільки у багатьох випадках не існує прямого збігу або стовідсоткової еквівалентності, то перекладач вимушений задіювати увесь арсенал перекладацьких трансформацій – лексичних, граматичних, синтаксичних. Сталі вирази та ідіоми, мабуть, викликають найменше труднощів, адже частіше за все вони мають певні відповідники, зафіксовані у словниках. Складніше зі стилістичними прийомами і сленгом, відтворення яких у паратексті є більш проблемним через їх (приймів) оригінальність. Саме тут у нагоді стає професійна майстерність перекладача, адже прагматичні помилки не порушують очевидні правила граматики або використання лексики, але через них втрачається сама суть повідомлення.

Що стосується термінів – цього невід'ємного складника текстів спеціального призначення, якими є медіапродукти сфери блокчейн, – то тут слід відмітити їх інтернаціональний характер. Це відбувається через глобальний характер блокчейн-індустрії, де у більшості випадків комунікація здійснюється англійською мовою, і тому основні терміни часто утворюються шляхом використання інтернаціональних морфем (*cryptography*, *cyberattack*, *metatransaction*, *multi-jurisdiction*). Як результат, при перекладі спостерігається застосування транскодованих еквівалентів.

Звичайно є випадки, коли слід бути обережнішим, добираючи відповідники термінам або термінологічним скороченням, адже у терміносистемі сфери блокчейн активно діють процеси транстермінологізації, у результаті яких терміни з інших професіосфер починають функціонувати в терміносистемі блокчейн у своїх звичних і/або адаптованих значеннях. Саме тому перекладач має бути добре обізнаним у поняттєвому контексті й використовувати ті шляхи і способи перекладу, що оптимально відповідають обраній тематиці.

Отже, з огляду на прагматику того, що є, і того, що має бути адекватно переведено при перекодуванні тексту оригіналу в паратекст, слід враховувати збереження в ньому таких взаємопов'язаних між собою параметрів, як інформаційний контент, мовленнєві інтенції, текстотип, персуазивний і сугестивний вплив, запланований посткомунікативний ефект. Ці елементи є співвідносними з трьома компонентами комунікативного акту – локутивним, іллокутивним і перлокутивним.

Література

1. Павлик О. Прагматичні аспекти в перекладі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 31. Т. 2. С. 191–196.
2. Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of Language*. L.: Guild Publishing, 1988. 472 p.
3. ElSherif M. H. The Border Lines between Media and Cross-Cultural Communication, the Journalist as a Global Communicator: A Background Research. *British Journal of Translation, Linguistics and Literature*. Winter, 2022. Vol. 2. P. 28–38. URL : <https://surl.li/tdrcyf>.
4. Hatim B. Pragmatics. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies* / ed. by M. Baker and G. Saldanha. [2nd ed.]. NY : Routledge Taylor & Francis Group, 2009. P. 204–208.
5. Neubert A. Pragmatische Aspekte der Übersetzung. Grundlagen der Übersetzungswissenschaft. *Beihefte zur Zeitschrift «Fremdsprachen»*. Leipzig, 1968. Beiheft II. S. 21–33.